

Evangélikus Kántorlehel

– Szerkeszti: Finta Gergely –

**Jézus mondja: „Ti lenről származtok,
én pedig fentről származom, ti e világból származtok,
én nem e világból származom.” (Jn 8,23)**

Tudjuk, hogy akit keresünk, szolgálunk, *más*, mint a földi halandók? Évek, évtizedek begyakorolt, megkövesedett technikái az orgonapadon vagy a tudatosan átélt liturgia, praeludiumként briliáns improvizáció vagy a korál utolsó sora, az énekeket ismerő gyülekezet vagy az „ősdi” énekeket másokra hagyók némasága, a leragadó billentyű elkerülése vagy sok-sok milliós modern orgona? A kántorok életét kísérő gondolatok ezek, melyek képesek Isten szolgálatát a gyülekezetben technikává degradálni. Ez az állapot egy furcsa helyzethez vezethet, mely falat húzhat Isten felé és a gyülekezet felé egyaránt.

Nehéz felvállalni Jézus *másságának* képviselőjében azokat az évezredek értékeit, korálokat, melyek kiállták a történelem viharait, átéltek divathullámokat, hitből fakadva, hitet teremtve. Hogy a mai korosztályok más zenét kedvelnek, hogy az akkordozás a gitáron helyettesítheti az igényes musica sacrát, hogy az amerikai divatdallamok az egyedüliek, melyek stadionnyi tömegeket vonzanak? A valódi kérdések, kortünetek bizony saját felelősségünket hangsúlyozzák. Valóban érték-e számomra, amit az emberek közt képviselnem kell és ezért ki tudok-e állni, tanítani, megismertetni, vagy korunk sokrétű lehetőségeit kihasználva a népszerűséget választom?

Jézus *mássága* ugyanis a vele élőben azt tudatosítja, hogy *ez a másság a centrum* és ezt a középpontot kell képviselnünk azok irányában, akik még Jézus másságában gondolkodnak.

„Vezess, Jézusunk, s veled indulunk. Küzdelemre hív az élet, hadd kövessünk benne téged! Fogjad hát kezünk, míg megérkezünk.”

Johann Gyula

Békés megyei egyházzenei mozaik

Beszélgetés a Nyugat-Békési Evangélikus Egyházmegye
zenei életéről

Az orosházi alvégi parókia nappali szobájában ülünk hármasan: Széll Éva kántor, Finta Gergely orgonaművész és jómagam, az orosházi evangélikus gyülekezet lelkésze. Kávé mellett beszélgetünk a régió egyházzenei életéről. Beszélgetésünkhöz különös hangulatot teremt az ablakon beszűrődő fény, mely a templom fehér faláról verődik vissza. A fény mellé hang is társul: Walther „Wachet auf” korálelőjátékát gyakorolja valaki a templom orgonáján, egy-egy taktus egészen tisztán kivehető, ha kissé csendesedik az utca zaja.

Ezért az orgonáért érdemes messziről is ideutazni – töri meg a hallgatást Finta Gergely –, a nagyváradi orgonaépítő, Komornyik Benedek remekművet alkotott.

Olyan időkben épült, amikor erőteljesen fölfelé ívelt a gyülekezeti élet – teszem hozzá a magam részéről. 1830-ban egy toldalékkal bővíté templomát a gyülekezet, és még arra is futja erejükből, hogy új orgonát építtessenek. Azóta szolgálja a musica sacra ügyét, szinte változatlan diszpozícióval.

Annyi változás történt, hogy „beérett” a hangja – toldja meg Gergely. Éva szem fölcsilan: csak 19 regiszteres az orgonánk, és nincs minden lábszámú változat kiépítve, de megunhatatlan a hangzása.

Az orgona jelenlegi diszpozícióját együtt böngésszük át, szinte úgy ízlelgetjük, ahogy a jó bort szokás.

Pedál: Principálbass 16', Subbass 16', Oktavbass 8', Korálbass 4'

I. Manuál: Burdál 16', Principal 8', Portunál 8', Gamba 8', Oktáv 4', Fuvola 4', Zúgószíp 2 2/3, Mixtúra 4 sor

II. Manuál: Hegedűprincipál 8', Lágyfödött 8', Salicionál 8', Oktáv 4', Lágyfuvola 4', Blockflöte 2', Harmonia aetheria 3 sor

+ normál kopulák.

Van még néhány jó hangszer egyházmegyénk területén, például a szarvasi Ótemplom orgonája. 36 regiszterével a legnagyobb. Nagy kár, hogy annak idején pneumatikus traktúrával cserélték fel a mechanikus rendszert.

Az orosházinak testvére a tótkomlói orgona, ugyanabból a műhelyből került ki. Ez a remek hangú hangszer csonka pedálja miatt nem használható koncertezésre. Ez az orgona is, az előbbi kettővel együtt, nagyon szép – c-cisz oldalra bontott – barokk szekrényben pompázik. Összesen 12 orgona van területünkön, ebből 7 működésképes, 4 javítható lenne és egy teljesen tönkrement a háború után.

Van-e, aki megszólaltassa ezeket a hangszereket? – érdeklődik Gergely. Egy tavaly ősszel készült felmérés alapján válaszolok a kérdésre. A kántorok létszáma viszonylag megfelelő, hiszen a 12 orgonára és néhány harmóniumra összesen 9 kántor jut, ezek közül 3 főállásban végzi szolgálatát. A képzettség tekintetében már nem ilyen kedvező a helyzet: 4 okleveles kántor mellett a többiek csak részleges képzésben részesültek, vagy éppen teljesen autodidakták. Ezért van szükség – többek között – a kántorképző munkájára..., de ez már Széll Éva asztala.

Valóban, több oka is van annak, hogy Orosházán regionális kántorképzőt szerveztünk. Sok még a néma orgona, és nem kellően képzett kántor. Szeretnénk minél szélesebb körben fölkelteni az érdeklődést az egyházi zene iránt, és szeretnénk, ha a képzett egyházzeneészek egyben hitben elkötelezett keresztyének is lennének. A regionális kántorképzőknek, zenei táboroknak – így az orosházinak is – fontos szerepe lehet abban, hogy segítsék az országos intézet (Fót) minél színvonalasabb munkáját, odairányítva a regionális szűrőn sikeresen átkerülőket. Kántorképzőnk nem jogosult bizonyítvány vagy oklevél kiadására, hallgatóinknak tanúsítványt adunk az elvégzett tanfolyam után. 1990 óta hatszor nyári kétéhetes tanfolyamot szerveztünk, és két téli kurzust is sikerült beindítani. A tanfolyamaink egyre népesebbek: 40–50 hallgatónk van, akik 10 oktató segítségével igyekeznek elsajátítani az egyházzenei ismereteket. A következő tárgyakat tanítjuk: szolfézs, zeneelmélet, gyülekezeti ének, kóruséneklés, karvezetés, harmóniumjáték, orgonajáték és bibliaismeret.

Előadóink zetanárok, okleveles kántorok, zeneiskolát, konzervatóriumot végzett fiatalok. A kántorképző munkáját a „KORÁL” alapítvány hivatott segíteni. Gondjaink is vannak: kevés a hangszer, és a kottapótlás is nehézségekbe ütközik.

Éva, beszéltél a kórusmunkáról. Ez sajnos nem kellő intenzitással folyik gyülekezeteinkben. Mi a helyzet a ti egyházmegyétekben?

Sajnos nálunk sem jobb a helyzet, mindössze két állandó kórus működik a területünkön – éppen ezért tartjuk fontosnak, hogy a nyári tanfolyamon kórusélményt nyújtsunk a résztvevőknek. A tanfolyam ad hoc kórusát szerencsésen egészíti ki az orosházi ifjúság „Paraklétosz” kórusa, és így lehetővé válik, hogy két hét alatt 4–5 hosszabb-rövidebb művet megtanuljunk, és a gyülekezet előtt előadjuk.

Ahogy én tudom – mondja Gergely – a „Paraklétosz” kórus nem a klasszikus, hanem a könnyű műfajt műveli. Hogyan fogadják ezek a fiatalok a régi muzsikát?

Nos, eredetileg magam is a hagyományos zenével kezdtem itt Orosházán. Az akkori énekkar átlag életkora hatvan év fölött volt, és lassan elfogyott a kórus. A fiatalokat csak a könnyűzene felől lehetett megközelíteni, de igyekeztem egy-két klasszikus művet is „becsempészni” a repertoárba. Ez a módszer bevált. Fiataljaink ma szívesen énekelnek régi műveket is. Az utóbbi években átadtam a stafétát Évának, aki egy igazi komolyzenei kórus kialakításán fáradozik – mellesleg saját maga is írt már néhány egészen jó kórusművet.

Valamiről még nem beszéltünk: a már nagy múltra visszatekintő orosházi zeneszervezőkéről – veti fel Gergely.

Nem csak Orosházán, több más gyülekezetben is tartanak zenés rendezvényeket, például Szarvason, Tótkomlóson, Nagybánhegyesen. Az orosházi nyári zeneszervezők azonban nem alkalomszerűek, hanem több mint húsz éve rendszeresen sorra kerülő nívós egyházzenei koncertek. A hetvenes évek elején dr. Kovács Béla ügyvéd és az akkori kántor, Tóth László kezdték meg ezek szervezését. Az ideológiai ellenszélben ez volt az egyetlen olyan nyilvános egyházi rendezvény, amit az orosháziak viszonylag nagy számban látogattak. A vendégkönyv tanúsága szerint voltak jeles előadói ennek a sorozatnak: Ella István, Trajtlér Gábor, Kistétényi Melinda, a Lutheránia ének- és zenekar, Szokolay Sándor, Zászkaliczky Tamás, külföldi kórusok, művészek... és immár ötödször köszönhetünk téged is, Gergely, az előadók sorában. Örömmel készülünk a ma esti egyházzenei koncertre, bizonyára tartogatsz számunkra valami különleges meglepetést...

A milicentenárium kapcsán kicsit „magyaros” lesz a mai műsor, de azért Bach zenéjét sem fogjuk mellőzni – titokzatoskodik Gergely.

Kati, a ház asszonya, friss kávé töl a csészékbe, közben egy-egy hangfoszlányt hoz a szél a templom felől, ahol még mindig szorgalmasan gyakorol egy kántorjelölt, akit már szíve mélyéig megragadott a musica sacra szépsége.

Győri Gábor

Egyházzene – a végeken Zenei tábor Órimagyarósdon

A Magyarországi Evangélikus Egyház Kántorképző Szolgálatával mellett ma már egyre több egyházmegyében lehetőség van arra, hogy fiatalok megismerkedjenek egyházunk liturgikus gyakorlatával és zenei kincsével. Erre különösen nagy szükség van az országhatár közelében élőknek, akik nem tudnak eljutni a főtanfolyamokra.

A Vasi Evangélikus Egyházmegyében hét évvel ezelőtt szervezték meg először a zenei tábort, amelyre azóta minden évben lelkesen készülnek azok, akik megízlelték a közös zenélés és istencsere örömeit. Az ötletet akkor *Wettler Sándor* lelkész valósította meg az egyházmegye többi lelkészének segítségével. Később *Zügn Tamás*, majd e sorok írója vette át a táborok vezetését.